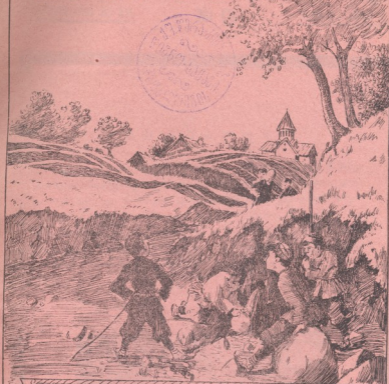

6981

საქართველოს
ბიბლიოთეკა

საქაღმწიფი

საქმეფვილთ ქუჩნალი
მცირეფლტპანთათვიზ

მანიხი

№ 9.

1916 წ.

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

„ნაკადულის“ ხელის მომწერთ ვსთხოვთ, ვისაც 2 მანეთის მეტი არა აქვს შემოტანილი, გამოგზავნოს დანარჩენი ფული, თორემ შემდეგი ნომრები აღარ გავგზავნება. ქაღალდის სიძვირის გამო იბეჭდება სწორედ იმდენი ნომერი, რამდენიც ხელის მომწერი არის და ამიტომ ვთხოვთ, ვისაც სურს, რომ „ნაკადული“ მისდიოდეს, ფულის გამოგზავნას ნულარ დაავგიანებს, რათა საკმაო ნომრები დაიბეჭდოს.

მეცნიერება

საქართველოს
ენციკლოპედია

წელიწადი მე-XII.

№ 9

მაისი, 1916 წ.

† იროდიონ ველოშვილი 1873—1916 წ.

242.

საქართველოს
ენციკლოპედია

1876 წ. 1918 წ.

1918 წ. 1918 წ.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

I— იროდიონ ევლოშვილი.—სურათი	1
II— იროდიონ ევლოშვილი,—ვ. თამროშვილისა	3
III— ვითომ ქალი,—ლეო იმნაძისა	4
IV— შიოს,—ლექსი დ. ელიოზიშვილისა	5
V— გაზაფხულის ბრაღია,—ლექსი მიმქრალისა	14
VI— სამხეცეში,—თარგმანი ალ. მითაიშვილისა	19
VII— ვასართობი:—შარადები რეზუსი და აღსნა	24

1876 წ. 1918 წ.

იროდონ ევდოშვილი

პატარა მკითხველებო!

ერთი კვირბა, რაც მიიცვალა ის ადამიანი, რომელიც „ნაკადულში“ კარგ ლექსებს გიწერდათ, მოგითხრობდათ ამბებს მიძვიდევლსა და გასწავლიდით კარგ ადამიანობას.

იროდონი გვარად სოსიტაშვილი იყო, კასეთში დაბადებული და გაზრდილი, მის დედანს ევდო ერქვა და დედის სიუვარულმა, პატრივისცემამ თავის გუბანი დაავიწყო და სწერდა, როგორც ევდოსშვილი, ჩვენთვის ძვირფასი ევდოშვილი.

ღარბი ოჯახში დაბადებულს კარგად ესმოდა ღარბთა გაჭირება და მოგვიწოდებდა: მოსაზრლენი ვოფილიუავით გაჭირვებულთა, დავსმარებოდით ბუდით დაჩაგრულთ.

ვედოშვილს ევაზურობდა ამ ქვეყნის უთანასწორობა და გვეუბნებოდა: თანასწორობა კარგი განძია, უკეთესი ზირობაა ჩვენი ცხოვრებისაო.

იროდიონ ვედოშვილი მუშაობით.

სედავდა, თუ როგორ იზაგრებოდა, იტანჯებოდა საწვალის ხალხი და მისი ლექსი, მისი სიტყვა ამ საწვლებს ესარჩლებოდა.

ციხე, უცხოეთში გადასახლება და ტანჯვა მესვდა და თავისი ჯანსაღობაც, იქ უცხოეთის ტუფუბაში დაკარგა.

სამინელ სენით შეპურობილი დაგვიბრუნდა იროდიონი უცხოეთიდან.

ქართველმა ხალხმა დასძარება არ მოაკლო, თავს ვეფლებოდით მის კარგა მუოღობას, მაგრამ ბედმა გაგვიწირა და გვიმუსთლა:

იროდიონი მიიცვალა.

დიდი დანაკლისია ჩვენთვის იროდიონი.

ბავშვებო, თქვენ გინახავთ კონკებში გახვეული მათსოვარი, სიცივისგან რომ კანკალებს და გუუბნებთ: ბაღლო, გამიკითხეთ დუთის გულისთვის. გინახავთ,

იროდიონი რუსეთში ყოფნის დროს.

მაგრამ, თუ რასა გრძნობს ის მათხოვარი, ეს იროდიონმა გითხრათ თავის ლექსებში.

დედა იროდიონ კვდომეილისა.

გინახავთ სოფლელი გლეხი, ქალაქად ჩამოსული, რომელიც გაკვირვებით შესცქერის ფანჯარაში მდიდრის ქულაჯას. გინახავთ, მაგრამ ამ გლეხის გულის ნადები იროდიონმა აგიწერათ.

გინახავთ ცხვრის ფარა, ჰატარა განაფხულის ბატკნები, მაგრამ რა რიგ უუვარს თქვენსავით ჰატარა მწუესს ალექსას ეს ბატკნები, ესეც იროდიონმა დაასურათა.

კიდევ ბევრი რამ ამისთანა დაწინა სათქმელი ირო
დიონს.

შვილები იროდიონ კვლოშვილისა
ვანო, თამარ, ბეატა, თინა და დისწული ჭარნაოზ.

ერთსელ კიდევ გადიკითხეთ „ნაკადულში“ იროდიონის
ლექსები და მოთხრობანი, დაუ თქვენნი ჰატარა გული ბოკო-
დეს უკეთესი გრძობით: ღარიბთა სიუვარულით.

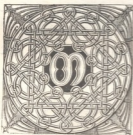
ვ. თამარაშვილი.

პითომ-ქალი

(ხემ გოგონას ნესტანდარეულს)

ერთმეტი წლის არც კი ვიქნებოდი, რომ ჩვენს ოჯახში ჰატარა დიასახლისას სახელი მოვისუქე, ისე ვაკეთებდი ვოველ-გვარ საოჯახო საქმეებს, როგორც დიდი ქალი... მაგრამ ვუელაზე მეტად ხელ-საქმე

და კერვა შესერებოდა; კიდევაც ამიტომ ბაბუა ჩემი „ვითომ-ქალს“ შეძახდა.

— ჩემი „ვითომ-ქალი“ — მეტეოდა სოლმე ბაბუა და თავზე ხელს მომიხვამდა...

დედა-ჩემმა, როცა დარწმუნდა, რომ მე მის მავიერობა შემემლო, სულ მიანება ჭრა-კერვას თავი და ეს ხელობა მე გადმომცა... ამნაირად მთელი ჩვენი დიდი ოჯახის მკურავი მე შევიქენი.

ჩემი ძამიდებიც, რომლებიც სოფლად ცხოვრობდნენ, მე მომიტანდნენ სოლმე საკურავს. სან-და-სან მეზობლებიც კი დაძისმარებდნენ რამეზე. ძალიან წვალეობაში ვიუავი, მაგრამ

ეველასე მეტად ბაბუა მწვალებდა:—არასოდეს საკერავი არ დაელოდა; რომ ვიფიქრებდი: „ასლა კი მოვრჩი ბაბუას საკერავს მეთქი“, რაღაცას უეჭველად კიდევ გამოინახავდა...

მეტადრე საქმე გამიჭირბა ბაბუამ ერთი მეგრული შარვლით. ეს შარვალი სულ დაცრეცილი იყო, ბაბუას კი უნდოდა—უეჭველად გამეხსლებია. ერთ ადგილას რომ ამოგკერავდი, მეორე ადგილს გაინფორტივობდა, და ვიუბუი ასე წვალებდაში. არ ვიცე სანამდი ვიქნებოდი ასეთ წვალებებაში, რომ მამა არ მომშველებოდა. ერთხელ კერვის დროს გამოძტაცა ხელიდან შარვალი და აგუსკუსებულ ბუხარში შეუძსა...

მამა სშირად აჯავრებდა ბაბუას, როცა ბაბუა რომელიმე ტანსაცმელს დიდხანს არ შეელოდა, მამა იმ წამსვე ბუხარში შეუძსებდა. ბაბუა გაჯავრდებოდა, ჩვენ კი ვიცინოდით...

ასლაც ბაბუა ძალიან გაჯავრდა, მაგრამ, როცა მამამ ასალი საშარვლე უვიდა, ბაბუა დამშვიდდა და ასლა ასალი შარვლის შეკერვა შემომიკვეთა...

ბაბუა—ბაბუა, ეველა—ეველა, მაგრამ სკოლაში რომ მასწავლებელიც ჩემი მწვალებელი შეიქნა,—სალაზარაკო ის იყო...

ერთხელ ჩვენ მასწავლებელ ქალს მოესურვა თავის ბავშვებისათვის აქარგული ზერანგები შეკერვა, და რომ შრომა გაადვილებოდა და საკერავსაც მალე მორჩენილიყო, ჩვენც, ზოგიერთი ხელსაქმის მცოდნე ბავშვებიც დაგვისმარა. მე კადმოდცა ორი სამაჯე და საეელო. რა თქმა უნდა მასწავლებლის საკერავი სიხარულით წავილე სახლში და კერვას შევუდექი, მაგრამ თქვენს მტერს მე დეე დამადგა! როცა დედანს მასწავლებლის საკერავი ვაჩვენე,—როგორ თუ შენ მასწავლებელმა საკერავი მოცცაო!—მიუვირა დედამ,—განა იმიტომ გაგზავნე სკოლაში, რომ იქ ამაზე იწუსო თავიო! გასწი, ამ

წამსვე წაუღე და მეორედ ამის სახლში მოტანა აღარ გუბედორო.

ჩავევარდი გაჭირვებულ მდგომარეობაში. დამებრუნებია მასწავლებლისათვის საკერავი, ეს მე არ შემეძლო; დამეტოვებია? დედა მომკლავდა. როგორ მოექცეულე იუდავი, არ ვიცოდი...

დიდი ფიქრის შემდეგ გადავწყვიტე დამეჯვრებია დედა, ვითომ მასწავლებელს საკერავი უკანვე წავეღე და ჩუმად კი მივეკრა...

ასეც მოვიქეცი, თუცა დიდი წვალეობა კი გამოვიარე: საღამომობით, დაწოლისათხანავე, მოვიკატუნებდი თავს, ვითომ მძინავს, და როცა ჩვენს ოჯახში ეველანი ღრმა ძილს მიეცემოდნენ, დავუდებოდი ტანტსე ტანთუანდილი, ჰერანგის აძარა და ძაღლა ჩამოკიდებულ საღამურ ლამშის შუქსე გამაღებული ვეკრავდი...

თქვენი მტერია, რომ რამე გააფახუნებდა, იმ წამსვე საბანს ქვეშ ვიძალებოდი. მიწუნარდებოდა თუ არა სძაურობა, ისევე ამოვძვრებოდი და ვეკრავდი, სანამ ძილი ძლიერ არ მომეწყობდა...

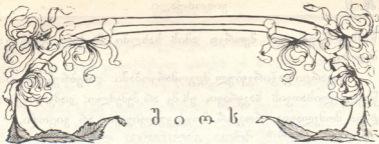
ასეთ წვალეობაში გავატარე ერთი კვირა, სანამ სელსაქმეს მოვრჩებოდი...

რბ თქმა უნდა, ეს აძბავი ჩვენსას არავის გაუგია, ან კი როგორ გაიკებდნენ: დედ-ძამა თავის ოთახში იწვნენ, მე კი საბავშვო ოთახში, სადაც ბავშვებს ღრმა ძილით ეძინათ...

საკერავი გაუათავე თუ არა, იმ წამსვე მასწავლებელს წავეღე და დიდი ძაღლობაც მივიღე მისგან. დედა კი დღესაც დარწმუნებულია, რომ მე ის საკერავი იმ წამსვე მასწავლებელს გაუთავებელი უკანვე დავუბრუნე.

ლ. იმნაძე

ორს ვიუზავი... ვერ შეღირსა
შენს ზეიმზე გამესარა;
„ვაშა“ შეთქვა, — აღმაფრენის
წმიდა ცრემლი დაშეღვარა.

ასლა შორით საღამოს გიძღვნი
ჩემო ძმბო, ჩემო შო,
და გისურვებ უოველ კეთილს
შენს საუვარელ საქმეშიო.

ეველავ დაატკბე ზაწაწები
შენის ჩანგის ქღურითაო,
თავზე სელი გადაუსვი
სიაშით და ღხენითაო.

ეველა შენი შვილებია,
თვითონა სთქვი მკონი ესა;
ეველას შესტრფი, ეველა გიუვარს
თაძრო, ვასო, ნინო, ბესა.

მათაც მია მახნ უევართ,
მახნ უევართ მია შიო,
მარად ვაღერსებინა
ცსაღათა და სიზმარშიო.

ეს ჯილდოა, დიდი ჯილდო,
 სელთ უქმნელი ძეგლი შენი,
 კელიან გზის გამკაფუელი,
 კაკაუელის დამამშვენნი.

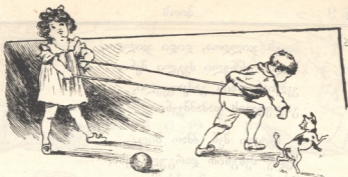
ნეტავი შენ, ძმაო შიო,
 სედავ შენგნით დარგულ სესა,
 მას ნაუოფი გამოუსხამს,
 სიხარულით ჰკიდებ სელსა.

ვაძა!.. შორით საღამს კიძღვნი;
 ვაძა!.. გკოცნი, ძმაო შიო,
 და კისურვებ ეოველ კეთილს
 შენს საუვარელ საქმეშიო!...

დ. ელიაშვილი.

შიო მღვამელია

გაზაფხულის გრალია

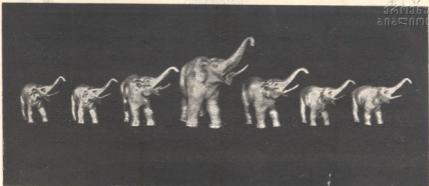
უ, ნუ ვაპრობ, დედი გუნაცვალეები,
 მოძინედე, დაგიოცნო თვალები!
 დღეს რომ ორი დამიწერეს დღიურში,
 გეფიცები, არ გაპოვა წლიურში.

ნუ, ნუ დედი, ნუ დამამწვედევ ოთახში,
 სახლში უოფნა აღარ ძეუო ზამთარში?!.
 მე იქ მინდა ვისტუნო და ვიფრინო,
 მე იქ მინდა ვითამაშო, ვილხინო,
 სად მდინარე მოჩუხხუხებს ცქრივლით,
 სად ბულებული ვარდს უძღერის ტრფივლით.

ისე ვცაგვობ, ისე დავხტი მდელოზე,
 ვით ცუდლუტი მინდვრის მწვანე კალია,
 და თუ ორებს დამიწერენ ხან და ხან,
 რა ვქნა, დედი, გაზაფხულის ბრადლია!..

მამქრალი.

ს ა მ ხ ე ც ე შ ი

სწილოს წამბობა.

ამეა. სამხეცე დაცვლა, დაბნელდა, მუსიკის ხმა მისწვდა, მუერებელთა ბრბო სახლში წავიდა. კალიაში დამწუვდებულ მხეცების კენესა-ლა მოისმის, ხანდისხან გაივლებს ლომისა და ვეფხის ბრიალა თვალები. ვეფხაზე მძიმედ სწილო ოხრავს.

— რას დარდობ ასე?—ეკითხება ჟირაფი. შენი კენესა ძილს მიფთხობს; ძალსე დაღლილი ვარ.

— არაფერს,—უპასუხს სწილომ,—ძანატე! მე ისე... იმი-ნე ტებილად. მეტს აღარ დავიკვნესებ. ფიქრებში გართულს სამშობლო მოძავონდა და...

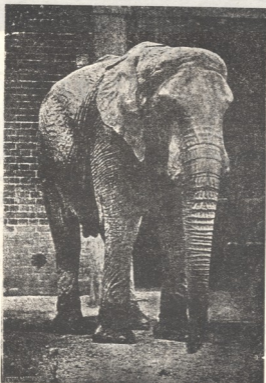
ჟირაფიც თავის მსრივ სმამალსა ხენეშის.

— მეც სძირად ვიგონებ ჩემ სასურველ აფრიკას! მაგრამ რა ვქნა?! იქ ახლა თბილა, მზე საბაურად კიანთობს. უაქ კი აი როგორი ქარბუქია?

—სადაური ხარ? სად დაიბადე?

— ინდოეთში...— ცივად უპასუხებს სპილო. — გემინება, თორემ კარგ ამბავს გეტყვოდი. ძილი არ შეკარება და ფეხებიც გაშიშინდა... არ ვიცი რით გავითხო...

გნავის გარეული კატა, სრიწიანის ხმით ასველებს შაიმუნს. ისევ სიჩუმი შეარდება. მსოლოდ ჭუჭრუტანებიდან უბრაავს ცივი ქარი და მოისპის გამვლელების ფეხის სმა.

— მკონი აღარ დამეძინოს! — ამბობს ჭირაფი, — მუსიკისაგან თავი მტკივია... ამას გარდა, არ იქნა, ვერ შევჩვიე, რომ ჩემს გვერდით, თუ მცა გალიაში, მაგრამ მაინც ლოძი იჯდეს! მეძინია და ვკანკალებ. მინამე რამე!

სწილო ტრიალებს ერთ ალაგას. ცდილობს გაჰინული ფეხები გაითბოს. სორთუპით აგროკებს ჩალებს და ფეხებზე იდებს; ბოლოს იწეებს:

— შე კუნძულ ცვილონზე დავიბადე. უკეთესი ქვეყანა დედამიწის ზურგზე არ მოიპოება. იქ სამთარი არ იცის. იქ ისეთი მცენარეულობა ხარობს, რასაც ადამიანის გონება მხოლოდ ოცნებით თუ წარმოიდგენს. ტროპიკული ტყე სშირად რამოდენიმე ვერსის მანძილზეა გაჭიმული. ტოტიდან ტოტზე ფრთხილობენ მწვანე და წითელი თუთიუშები, დასტთან მხიარული შაიშუნები. აუარებელი სილია, შიირთვი, რამდენიც ცნებავს. ასწიე ხართუმი და მოსწევიტე! გულს მიკლავს იმ ნეტარი დროს მოკონება, როცა ავიდოდი მთის მწვერვალზე, გადაჟურებდი ინდოეთის ოკეანეს და ინდოსტანის ლაქვარდ ნაპირებს: თითქოს ხელის გულზეაო! შე დედის ჰირველი შვილი ვიუავი. დავიბადე, როცა დედა თვრამეტი წლისა იყო. დაბადების წუთიდან ფეხზე დავდექი და ჰირველ დღესვე შემქმლო დედას უკან გავდევნებოდი. ჰატარები სასოგადოდ დედის მუცელ ქვეშ დავდივართ. თუ დედა შირბის ჩვენც მივრბივართ. ხანდისხან დედა ფეხს დაგვადგამს, მაგრამ ადვილად ვიტანთ ტკივილს. მუშუს ვწოვდი ნახევარ წელიწადს, შემდეგ ბაღასის ჭამა დავიწეე. წლის ბოლოს მუშუს წოვას თავი მივანებე. მთელი ექვსი წელი მშობლები მზრუნველობას გვიწევენ, მთელი ოჯახი დავდივართ ჯოგად, ასე რომ, თუ ერთად რამოდენიმეს დავგინახავთ, ეს მართლა ჯოგი როდია—ოჯახია. კარგი სანახავია მთელი ოჯახი წელის დასალევად მიძავალი: მივდივართ გრძელ მწვერვალად. წინ ეველაზე ხნიერი შიდის, უკან—უველაზე ჰატარა. დიდ ჰატვიშია ჩვენში უფროს-უმცროსობა. უსომოდ მიუვარდა დედაჩემი. ისიც მანებივრებდა; მანებივრებდა ბუბიაც. ჩვენი ოჯახი თექვსმეტი სულისგან შესდგებოდა და შე

განსაკუთრებული სიევარულით მეჭურობოდნენ, როგორც ვეკლასზე ზატარას. ჩემთვის უოველთვის მზად იყო უტკპირიელესი ხილი. ბებია მიერყუდა საკუთარი სორთუძით რჩეულ ბაღასს, რის მსგავსი მერმე აღარ მინახავს. ბებია მიღებდა ზირში კაკლისა და თხილის გულს.

— განა ასეთი მოუხეშავი სორთუძით კაკლის აღება შეიძლება? — იჭვით ჰკითხა ჟირაფმა.

— გეტუობა არ იცი ჩვენ სორთუძის მორთულობა! სორთუძი ისეთი ნახი და მგრძობიარეა, როგორც აღამიანის ენა. აბა დახედე სორთუძის ბოლოს. სომ სედავ ნეკივით რაღაცას? აი ამით ჩვენ ვგრძობთ უველაფერს გაცილებით უკედ, ვიდრე ბრმა-თითებით. სორთუძს შიგნით ორი მილი აქვს — ერთი სასუნთქი, მეორე წელისთვის. ენოსვა ისე გვაქვს განვითარებული, რომ მტრის მოახლოებას ნახევარი ვერსის მანძილზე ვგრძობთ. რომ ცოტათი მაინც გაიგო, რის გაკეთება შეგვიძლია სორთუძით, ჩემ ცხოვრებაში მომხდარ ორ შემთხვევას გიამბობ. როცა აღამიანს ჩავუვარდი სელში, იმულებული გავხდი უოველნაირი საქმე შეკეთებია და ტვირთიც მესიდა. ჩემი მსლებელი ავადმყოფი კაცი იყო: სშირად ახველებდა და რაღაც აბებს უღაზავდა. ერთხელ გაუფრთხილებლობით სორთუძი მოვასვედრე აბებიან კოლოფს, აბები გაიბნა ბაღასში. საშინლად შეწუსდა ჩემი მსლებელი. შემეცოდა. ავიღე კოლოფი, აი ამ სორთუძით სათითაოდ ავერიფე აბები, ჩავუწევე კოლოფში და ჩავუდე ჟილეტის ჯიბეში. მეორედ აი ამ სამხეცეში მომიხლოვდა ვიღაც თავსედი მოუიალე; მოიწადინა ჩემი დაცინვა: განვია ჰურში ნემსი და მომაწოდა. რას ვიფიქრებდი? გამოვართვი და ჩავიდე ზირში. უცებ რაღაცამ ენაზე მიხვლიტა.

გამოვაფურთხე და დავინახე ნამდვილი ნემსი, რომელიც სილაში ჩავარდა და მიუფარა. რომ სამაგიერო გადაქნადა იმ

ვაქებატონისათვის, აი ამ სორთუპით სილაში მოკვებზე ის ნემსი, ვუდროვე ჩემს დამცინავს და როცა ახლოს ჩამომიარა, ერთი ლახათიანად უჩსვლიტე ბეჭებში, ტკივილისაგან მუხტა, კინაღამ ჭერსა ჰკრა თავი. მაგრამ ისევე ჩემი ემაწვილობის ამბავს დაუბრუნდები. ადგილს ვიცვლიდით სეკვების გამოლევის შემდეგ. სძირად მაიმუნები აგვიტყვებდნენ სოლმე ხის ტოტებიდან ერთ ამბავს და დაგვიძენდნენ ფორთოხნაღს, ლიმონს, ბანანს. ბაბუა ჩემი იყო ოჯახის წინამძღოლი, როგორც ვეკლახე უფროსი.

მეზავრობის დროს, თუ მაგალითად ძირეული ხე ხელს შეგვიძლიდა, ბაბუაჩემი დავულებდა სორთუმს და ზრახასავით განზე ვადაისვრიდა, ვხას ვაკვიკაფავდა. ბაბუას შევლოდნენ ჩემი ბიძები და ძაღუები. მე და დედახემი არხეინად მივაბიჯებდით გაკაფულ გზაზე. საზოგადოდ, როცა ჩვენ სადმე მივდივართ, ჩვენ შემდეგ ეოველთვის რჩება კარგი გატყეპნილი მარა-გზა. აი ამით ვშველით ადამიანს. როდესაც ახალ გზას ვაკეთებთ, ისეთს სმაურობას აკრახავთ სოლმე, რომ აუარებელი თუთიუშები მოკროვადებიან ჩვენს გარშემო და შიშისგან ცანცასვენ.

— ცოტადენი შრომა მოკელის!— მითხრა ერთხელ დედაჩემმა. ახლა ჩვენ საბანაოდ წავალთ. ტბა შთის ძირშია, დაქანებულ თავდადმართით მოკვიხდება მეზავრობა.

მიკვიძლვა ბაბუა შთის კიდეზე. ვადავისედე და კინაღამ თავბრუ დამესხა: ქვევით, სადღაც შორს, შთის ძირში კიანთობდა ტროპიკული ხეებით გარშემორტყმული ფირუხის ფერიტბა.

— როგორ უნდა ჩავიდეთ?— შიშით და ვაკვირვებით ვკითხე დედას.

— აი უცქირე ბაბუაძენს და ეცადე იმას შიბამო, — მითხრა დეამ.

მივიდა ბაბუა კლდის კიდეზე, დაეშვა მუცელზე, გაწიდა უკანა ფეხები უკან, წინა—წინ და გასრიალდა. იმას მიბამეს ორივე ბიბამ, ძალუბამა, დეღამ და შეც. მე, როგორც უჩვეუარი, გადავცდი კსას და ბურთივით დავეგორდი. ცუდად იო ჩემი საქმე, რომ ბაბუა არ მომშველებოდა თავისი მძლავრი სორთუმით—ის უკვე ჩასულიყო ძირს. ამხაირ მოგზაურობის დროს სშირად სასიკვდილოდ დაშავდება სოლმე სწილო. წინამძლოლის უნარი ბევრს ნიძნავს. შუადღისას მივედით ტბასთან, ჰანანაქება იდგა. აუარებელი ბუზი დაგვეჩვია, გვებენდა სორთუმზე და თვალეზზე. სორთუმი და ქუთუთოები ძალიან მგრძნობიარე კვაქვს და ვერ ვიტანო, როცა ამ ადგილებზე ბუზი გვებენს. სხვაგან კი ისეთი სქელი კანი გვაქვს, რომ მხამიანი გველიც ვერას დაგვაკლებს—ვერ გაატანს. ბუხების მოსაგერებლად ხის ტოტებს ვხმარობთ. ეს ლამაზი სანახავიცაა, ძარბოსავით ბუხებს ვიკერებთ და მივედივართ ჩამწკვრივებული! ჰო, მივატანეთ ტბას. მთელი ჯალაბობა შევიდა კისრაბდის წყალში.

— ნაწირზე დაიცადე!—ძიბრძანა დეღამ.

დავდექი და შურით შევსცქეროდი იმათ. ცურაობდნენ, ვვინთავდნენ, იღებდნენ ზევით სორთუმს და შადრევანს ისინამდნენ თავზე, ან და სრულიად ჩამალებოდნენ წყალში, ზევით კი მოსჩანდა სორთუმის თავი, როგორც სასუნთქი ძილი. დიდხანს ითამაშა წყალში დეღამ. მერმე ამოვიდა ნაწირზე, მომხვია სორთუმი და წამიევანა წყალში. ჩამაუერუძმალავა. მოცურდა ბაბუა და გამიკეთა სორთუმით შადრევანი. როცა გული ვიჯერეთ ბანაობით, ამოვედით ნაწირზე, გავჭიქეთ უკან უკანა ფეხები და გავწვევით სილაზე.

— რა? უკანა ფეხები უკან გავჭიქეთო?—გაკვირვებით ჰკითხა კენგურუმი, რომელიც მოძორებით იდგა და ეურს უკადებდა სწილოს საუბარს.

— დიად! სწილო ერთად ერთი ცხოველია დედაპიწის სურგზე, რომელიც დაწოლის დროს უკან გაიძვერს სოლ-მე ფეხებს; წინ რომ შემოვიკეცოთ პროსხსავით, ან სხვა ოთხფეხივით, საკუთარი სიძიმით ისე დავაწვევით უფეს, რომ ვერასოდეს ვეღარ აუდგებით. მაგრამ ეური მივდე, ნუ მიძლი! როცა ვიწვევით და ვისვენებდით, ბაბუაჩემმა ხორთუშით ოდ-ნაჲ დაუსტვინა. ეს გაფრთხილების ნიშანი იყო. ფიცხლავ წამოვსტით.

— იქ ადამიანი უნდა იყოს,—წავკჩურჩულა და ჰალმის ტეისაკენ გვიანიშნა.

— სად, სად?—შევეკითხეთ ერთხმად.

— დანამდვილებით არ ვიცი. თვალები მიწრიდეს, ხელად გეტოვადით; მსედველობა ჩვენ ცუდი გვაქვს. ვერძნობთ ეოვე-ლივეს ენოსვით და სმენით. შესმის ადამიანის სუნი და მო-ძრავობა. გავიქცეთ ჩქარა აქედან!

ჩავმწკვრივდით ჩვეულებრივად სნოვანების მიხედვით და გავეჩხეთ. შიშმა აკვიტანა. ვირბინეთ ასე ორი საძი საათი. გვრცხვენოდა რომ ამოდენა დონიერი ცხოველები ასეთი მშიშარანი ვართ. ღამის განსათევად დავდექით ერთ უდაბნო ქვიან ალაგას, რომლის მსგავსიც ჩემს დღეში არ მენახა. საძი-ნელმა შიშმა შემიპერო, მივეკარ დედანს მუცელზე, მაგრამ მთელი ღამე თვალი არ მომიხუჭავს. ვერც დედამ დაიძინა.

იოგელივ სმაურობა და სისინი ისმოდა.

— ეს ვეფხვები ღრიალებენ, კველები სისინებენ,—მითს-რა დედამ,—კველი არაფერია. ვეფხი კი საძიძია. ცასე ვარ-სკვლავები ბრწეინავდნენ, მოძორებით ცისფერი ნაპერწკლები ანათებდა;—ეს ვეფხი აბრიალებს თვალებს, ჩვენ ჯოგს უან-ლოვდება.

— რომ წავეტანოს ხორთუშში და ავაგლიჯოს,— მითხრა

დედამ,—სამუდამოთ დაიღუპები! უსორთუძო სწილო არარობაა, შიმშილ-წუწურვილით მოკვდები, ამიტომ ვრიდებ!

ამ დროს დაანთო თვალები და გადმოხტა დედა-ჩემისაკენ ვეპერთელა ვეფხი. თვალის დასამსახებაში შიბინისა ბაბუამ, სტაცა სორთუძი ზურგ-მუცელზე ვეფხს, დაანარცხა მიწაზე და იქვე დაკლა ეშვებით.

შიშისაკან აბნეული ჩვენი ოჯახი გაიფანტა. მე მივდეგადი დედას, მაგრამ მუცელ ქვეშ კი აღარა—გვერდით. დაკარგეთ წინაპდლოლი, არ ვიცოდით რა გვექნა, საით წასულავიყავით.

—ახლა კი დავიღუპეთ!—მითხრა დედამ.—თუ ჩვენები ვერ ვინოვეთ, თავს ვეღარ დაუახწევთ ამ უცხო აღაგს. გავიქცეთ რაც ძალა შეგვწევს.

მოვეურცხლეთ. დიდხანს ვირბინეთ უკზო-უკვლოდ, ამოვუჯავით თავი ერთ უცხოზე, უღრან ტყეში. თენდებოდა. ვარსკვლავი იღულებოდა. ტყე იღვიძებდა. თუთიყუშებმა შექნეს ფრთხილი, მაიმუნებმა ღრიალი და ჩიტებმა ქივილ-სივილი. მე და დედას ძალზე მოგვწუწურდა. მივდიოდით ტყე-და-ტყე სორთუძმ გაწვდილნი, იქნება სადმე წებლი აღმოვაჩინოთო. უცბად მოხდა მოულოდნელი ამბავი: ჩემ ფეხქვეშ მიწა შეინძრა. ბაღასი და წებელი ჩაინგრა და მთელი სიძძიმით სადღაც ორმოში ჩავეშვი.

—რას შერები? სად მიდიხარ, სად?—შემომძხნა დედამ, უნდოდა მოშველებმა. მაგრამ გვიანდა იყო: მე ორმოში ვიწვიქი კიდევ. ეს იყო ჩემი თავისუფლების დასასრული.

—ვერ გავიკე! რა ორმოს ამბობ?—იკითხა კირაყმა.

—ორმო, ჩვეულებრივი ორმო დიდი ზომისა; საგანგებოდ ამოეთხარათ ჩვენ დასაჭერად; ზვიდან წებელი და ბაღასი ისე მოხერხებულად გადაეხურათ, რომ ეჭვსაც ვერ

სპილოებს ამოჰყავთ ორმოდან, ჩაეარდნილი პატარა.

აიღებდი და აკი ამიტომაც ჩავეარდი; ორმოს ვარშემო ვამ-
ძაკებით დარბოდა დედაჩემი, უნდოდა ეშველა, მაგრამ გვიანდა
იყო. საბრალო გლეჯდა სორთუმი ბალახს და მამღვედა.
წვალიც ემოვა სადღაც და ისიც სორთუმი მომავოდა. ჩა-
მოძიეარა ორმოში სვები, იქნება ისარკებლოს და ამოვიდე-
სო, მაგრამ უოველივე ამბო იყო. ამხაირად ვავატარეთ ორი
დღე-ღამე. შემდეგ მოვიდნენ კაცები. შემოაკრეს დედაჩემს ჯა-
ჭვით ალუა და დაიჭირეს. მე ღვედებით ამოძიდეს ორმოდან.

— კარგი სპილო დადგება, — ამბობდნენ ჩემსე, — სამდვილად
ათასი ზიასტრი *) ეღირება. დედაჩემი ორ მოძინაურებულ
სპილოს გადააბეს ჯაჭვით და სადღაც წაიეყანეს. მე ვეპე-
როდი დედას, მიძხელდებოდა მისი მოშორება.

მოძინაურებული სპილო სორთუმს მიჭერდა — არ ვაიქცე-
სო. მივერეკეს დიდ სოფელში. ეს სოფელი ოკეანეს ზირზე

*) ჰიასტრი უდრის 10 კაპეიკს.

იდგა. მამინვე მე და დედანები ერთმანეთს დაგვაპორეს. დედა სადღაც გააქრეს, მე, დაობლებული, შემბბეს საქმეში. დამიწვეს სწავლება. ჩვენ სომ მშვიდი და მომთმენი ვართ. მეც მოთმინებით ვასრულებდი ეოველივე დანაკისრს. ზირველი ჩემი დიდი მოვალეობა ბავშვის მოვლა იყო. ჩემს ჰატროსს ჰატარა ქალი ჰეავდა, მშვენიერი შავი, ასე ორი წლისა. სახელად ნური ერქვა. გოგონა სოფელ-სოფელ ძარტო დარბოდა და მეც უკან მივდევდი, წეაღში ან ღრეში რომ არ გადაჩხენილიყო, ან როცა ეძინა მოვგლეჯდი ბანანის ფოთოლს და ბუსებს ვუგვარებდი. ეველა ამას ისე ვაკეთებდი, როგორც კარგი ძიძა. ერთსულ ბავშვს მამამ ქალაქიდან ინგლისური ჰატარა ეტლი მოუტანა, აი ისეთი, რაშიაც ბავშვებს ჩაჯდენენ ტ ბალებში ავტორებს. ჩემთვის ეს დღესასწაული იყო. ავიეგანდი გოგონას სორთუპით, ჩავსვამდი ეტლში და მთელი დღე ვატარებდი სოფელ-სოფელ სღვის ჰირად.

აღ. მითაიშვილი

(დასასრული იქნება)

შ ა რ ა ლ ა

(წარმოდგენილი ღ. კლიოზაშვილის მიერ)

თუ ბიჭი ხარ მინვდები,
რა საჭმელია ისა,
მარად მამშვენებელი
იმერელთა სუფრისა.
თუ მის სახელს მოაკლევ
თავში ზირველ ასოსა;
მიიღებ რაც დაატედა,
ახლა მთელ სამუაროსა.
შემდეგ, თუ იმავე ასოს
შესცვლი ასო ღასსედა,
გარეულ მსეცს მიიღებ,
ფაფარი ბევს თავსედა!..

ამოცანა-გამოცანები

I

სუთი ვაშლი გაუკავით სუთ ემაწვილს ისე, რომ ერთი ვაშლი კიდე დარჩეს კაღათაში.

გ ა ღ ა წ უ მ მ ბ ა

ერთი ვაშლი კაღათით ერგება ერთ-ერთ ემაწვილს.

II

გაუეთ თანასწორად 5 ბლითი 6 უმაწვილს ისე, რომ არც ერთი ბლითი არ გაიჭრას ექვს თანაბარ ნაწილად.

გ ა დ ა წ ყ ვ ე ბ ა

ავიღოთ და ვერ 3 ბლითი გაუჭრათ ნახევარ-ნახევრად; გამოვა ექვსი ნაწილი; აქედან თითოს ერგება თითო ნაწილი; დანარჩენი 2 ბლითიც გაუჭრათ სამ-სამ ნაწილად, გამოვა აქაც ექვსი ნაწილი; აქედანაც ერგებათ თითო ნაწილი. ამ ნაირად 5 ბლითი გაუნაწილეთ 2 თანასწორად 6 უმაწვილს, რომელსაც არც ერთი არ გაუვიჭრია ექვს თანაბარ ნაწილად.

რ ე ბ უ ს ი

თუ-
ზის
ქვალი.

კაუშო-
რი.

შატარბ
ბიჭის
სახე-
ლი.

ში

ნ

ნ

მე ავ-
დექი-
ნს?

მე-8 №-ში მოთავსებულ ავროსტიხის მონადეების აღ-
სნა: 1, შიოს, 2, საათი, 3, სკაპი.

